

הכרעת דין וגזר דין

1. הנקבל הנו תלמיד שנה ב' בחוג ללימודי עבודה בפקולטה למדעי החברה. הוא התקבל לאוניברסיטה דרך תוכנית מצטייני פריפריה ומקבל מהאוניברסיטה מלגת מחייה וליווי אישי. במסגרת הקורס "שיטות מחקר איכותניות" (1085-2202) היה על הנקבל להכין ולהגיש עבודה מסכמת בכתב. מבדיקת העבודה עלה חשד שהעבודה מועתקת. בבדיקה באינטרנט נמצאה עבודה המוצעת למכירה באתר UBANK והזהה לעבודה אותה הגיש התלמיד.
2. הקובלת טענה כי במעשה זה עבר הנקבל עבירה של הונאה בבחינה, עבודת בית, עבודה סמינריונית, עבודת גמר או עבודה אחרת המוטלת על התלמיד בקשר עם לימודיו – עבירה לפי סעיף 29.3 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח). כמו כן, עבר הנקבל לטענת הקובלת על עבירה של הפרה של הוראות המתייחסות לבחינה, עבודת בית, עבודה סמינריונית, עבודת גמר או עבודה אחרת המוטלת על התלמיד בקשר עם לימודיו, לרבות הוראות בדבר התנהגות במהלך בחינה בכתב או בעל פה – עבירה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח).
3. הנקבל הודה בעובדות ובאשמה, אך טען כי קיבל את העבודה מקרובת משפחה שהציעה לסייע לו והוא לא ידע שהעבודה נקנתה באינטרנט.
4. מחלוקת התגלתה בין הצדדים לעניין העונש הראוי. לאחר שקלול הנסיבות המיוחדות בתיק זה, שיפורטו להלן, הקובלת ביקשה להשית על הנקבל הרחקה בפועל של שני סמסטרים, פסילת הקורס והרחקה על תנאי של שנה למשך שנתיים. הנקבל טען שהעונש הראוי במקרה שלו לא צריך לכלול הרחקה בפועל שכן הרחקה כזאת תביא להוצאתו מהתוכנית.
5. בעת הדיון, הבהרתי לנקבל כי בפסק הדין המנחה של ערכאת הערעור בעניין העונש הראוי בעבירות הונאה (5-2015), מצוין במפורש (בסעיף 23) כי "גם במקרה שבו הצטברו נסיבות רבות לקולא [...] אין זה ראוי לחרוג מעונש הרחקה מינימלי בפועל של סמסטר אחד (ולא ניתן להמיר אותו לעבודות שירות)". לאור כך, המחלוקת העיקרית בין הצדדים הצטמצמה לשאלה האם יש לאפשר לנקבל להמיר את סמסטר ההרחקה השני בשעות לתועלת הציבור. במהלך הדיון, ציין הנקבל כי האוניברסיטה החליטה שלא להעביר לו את התשלום השני של המלגה, על סך 6,000 ₪, בשל העמדתו לדין משמעתי. ציינתי בדיון, וזה המקום להדגיש זאת שוב, שהגוף היחיד שמוסמך להטיל סנקציות על סטודנטים בגין עבירות משמעת הוא בית דין זה. לאור כך, ביקשתי מב"כ הקובלת לברר את הדברים והבהרתי לצדדים כי אם אכן גוף כלשהו באוניברסיטה השית על דעת עצמו סנקציה על הנקבל, אראה בכך נסיבה מקילה משמעותית ואאפשר לנקבל להמיר סמסטר אחד של הרחקה בפועל בשעות לתועלת הציבור, כך שההרחקה שלו בפועל תסתכם בסמסטר אחד בלבד.
6. לאחר הדיון, ב"כ הקובלת ברר את הדברים והעמיד את הדברים על דיוקם: התוכנית רק השהתה את מותן המלגה בכדי לאפשר לבית הדין לקבל הכרעה בעניין בעצמו. לאור כך, הנחתי את התוכנית לשלם לנקבל את המלגה שהובטחה לו, מהטעם שמדובר בכסף שכבר הובטח לו ושעליו הוא כבר הסתמך. כמו כן, מניעת תשלום שכבר הובטח לנקבל כמוהה כהטלת קנס כספי, ואין בית דין זה נוהג להטיל קנסות, בוודאי לא בשיעורים כאלו. כמו כן, אין בית הדין מאפשר לנקבלים "לקנות" את המרת ההרחקה בפועל בשעות לתועלת הציבור באמצעות הוספת קנס נכבד (זאת, בין היתר, בגלל החשש שהדבר עשוי ליצור אפליה בין סטודנטים בעלי אמצעים לאלו שידם אינם משגת לשלם קנסות בסכומים כאלו).

7. לאור העובדה שהמלגה תשולם לנקבל, נותר להכריע בשאלה האם יש לאפשר לנקבל להמיר את הסמסטר השני של ההרחקה בפועל בשעות לתועלת הציבור. הצעתי לצדדים לשטוח את טענותיהם בעניין בעל פה ובכתב, והנקבל בחר לשלוח באמצעות באתר כוחו את עיקרי טענותיו, בהם פירט את הלחץ בו היה נתון בלימודיו, את הקשיים הרבים בהם היה נתון בחייו הפרטיים, את החרטה העמוקה שהוא חש ואת ההשלכות המשמעותיות שתהיה להרחקה בפועל אפילו לסמסטר אחד על חייו (בפרט, הוצאתו מתוכנית המצטיינים, וכפועל יוצא מכך אובדן המלגה וסף הקבלה המיוחד). כמו כן, ביקש הנקבל להתחשב בו בשל האוכלוסייה המיוחדת אליה הוא שייך. הקובלת מצדה הסתפקה בטענות שהעלתה בדיון ועמדה על כך שנסיונות מיוחדות אלו כבר קיבלו ביטוי ראוי בכך שהעונש המבוקש על ידיה עמד על שני סמסטרים בלבד.

8. עיינתי שוב בפסק הדין המנחה של ערכאת הערעור והשתכנעתי שהעונש הראוי במקרה הנוכחי הוא הרחקה בפועל לשני סמסטרים ללא אפשרות להמיר את הסמסטר השני בשעות לטובת הציבור. כפי שמצוין בסעיפים 21 ו-24(א), נקודת המוצא במקרה כמו שלפנינו, בו מדובר בהונאה בעבודה מסכמת, היא הרחקה בפועל לשלושה סמסטרים. ערכאת הערעור הותירה שיקול דעת נרחב לערכאה הדיונית, אך ציינה כי "להוציא נסיבות משמעותיות ביותר לקולא, אין לחרוג מעונש המינימום הקבוע בתקנון המשמעת – הרחקה של שנה בפועל, אותה ניתן לתרגם להרחקה לשני סמסטרים (ובלבד שסמסטר הקיץ אינו נמנה עליהם) באופן שפוטר את הנקבל מרישום ההרחקה בגיליון הציונים שלו" (סעיף 22). אכן יש בתיק לפנינו נסיבות מקלות למכביר, כפי שפורט לעיל, אך לדעתי יש גם נסיבות מחמירות. מדובר בתלמיד שקיבל יחס מיוחד מהאוניברסיטה שמעט סטודנטים באוניברסיטה זוכים לו, יחס המתבטא במלגה משמעותית ובליווי אישי. לאור כך, אני נוטה לחשוב כי הזלזול ביושרה האקדמית שבא לידי ביטוי בהונאה של תלמיד כזה בוטה יותר. זאת ועוד, אפילו אם נתעלם מנסיבות מחמירות אלו, דומה שהנסיבות המקלות כשלעצמן אכן קיבלו משקל הולם בעמדת הקובלת, שהתנהלה בדיון באופן הגון ולא אסטרטגי, וביקשה מהתחלה הרחקה לשני סמסטרים ולא לשלושה, ובכך ויתרה על הרישום בגיליון הציונים ועל הרחקה לסמסטר שלישי (או על הוספת שעות לתועלת הציבור במקום סמסטר שלישי זה).

9. לאור כך אני גוזר על הנקבל:

• הרחקה בפועל לשני סמסטרים (א' + ב' תשע"ט).

• פסילת הקורס נשוא הקובלנה - "שיטות מחקר איכותניות" (1085-2202)

• הרחקה על תנאי של שנה למשך שנתיים.

10. ניתן ביום **28.6.18** בהיעדר הצדדים. יפורסם ללא שם הנקבל.

ד"ר עמית פונדיק
סגן ממונה על המשמעת